

JESSICA CORNWELL

EL LLEGAT DE LA SERP

edicions

62

JESSICA CORNWELL

El Llegat de la Serp

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *The Serpent Papers*
© Jessica Cornwell, 2015

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: juny del 2015

© de la traducció: Marc Rubió Rodon, 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, s.l.
Aragó, 390. 08013 Barcelona
Imprès a Egedsa

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.519-2015

ISBN: 978-84-297-7442-9

I

ILLA

A la sala de classificació, al fons del claustre, el bibliotecari pica un codi de seguretat. Passa a corre-cuita pel costat d'un arxivador de teca vermella, els calaixets de la mida d'una targeta, i després alenteix el pas respectuosament per travessar la sala de lectura pública. Hi ha l'estàtua de marbre negre d'un vell que sosté un llibre, situada al costat de la marededéu i una urna de peltre. Prestatges de fusta de roure que van del terra al sostre, plens de llocs esquerdats. Una galeria superior a la qual s'arriba per unes escales tronades i després una escala de mà repenjada als volums. Darrere, una segona porta que dona a un santuari: la cambra, tancada a pany i forrellat, on guarden els manuscrits medievals de l'abadia. L'home s'atura bruscament al punt de neteja.

—T'has de rentar les mans —diu el bibliotecari—. El llibre és molt fràgil.

Faig el que em diuen.

Els ulls del bibliotecari vorejats d'humitat i vidriosos sota unes llargues pestanyes de llebre. Té les galtes solcades d'arugues i els cabells allisats sobre el crani. Al dit anular un simple anell d'or. A l'altra mà, el segell d'una bona família, un blasó d'obsidiana que es destaca sobre el tweed i la camisa blava, ben planxada. Quan he acabat, li toca a ell posar les mans sota l'aigua calenta. *Un ritual constant*. L'oloro, l'encens

i el sabó fresc, la pols. Ha viscut en l'abundància. Camina davant meu, guiant-me, i li admiro el perfil de l'espatlla; que fort que devia ser de jove, quan va construir aquest lloc, com em va dir, quan van fer fora els animals d'aquestes quadres medievals, van reubicar el burro i les ovelles, i els okupes, i van reconstruir l'abadia; sí, aquest home està orgullós de la seva vida i comparteix el seu secret amb mi.

La cambra no és gran ni alta de sostre. És poc acollidora, humida, no gaire diferent d'una sala d'interrogatoris. La temperatura no és adequada per conservar llibres, sospiro, però almenys la llum no és invasiva. Un deshumidificador brunzeix sorollosament a l'entrada, en un intent inútil de combatre la humitat de l'aire. Unes fortes bombetes projecten un mantell pàl·lid damunt les despulles de memòries absurdes, la col·lecció personal d'antiguitats i trivialitats de l'abadia. Demandes i criminals de pa sucat amb oli. Llibres de comptabilitat i inventaris de blat. Alguns, més grossos que un atlas. Altres, més petits que un diccionari de butxaca. El volum que vaig examinar la setmana passada —amb certa irritació— recollia les despeses per als actes festius del 1468 al 1532. «1487... Comprats 1 xerrac i 2 trompetes, 12 rals». Tot indicat amb números. Parelles binàries, separades per mig centímetre. «12 15 34. 76 85 19». A sobre, una altra forma de notació més antiga, esvaïda en la pell. Cap d'aquests volums està en les millors condicions, però no són pas responsabilitat meua. L'hi diré al bibliotecari una vegada i una altra: la vitella és un material orgànic, fet de pell animal, i durant el procés de producció, quan s'estira i s'asseca, s'extreu seguint l'estructura del cos de l'animal. La pell no oblida mai la forma dels músculs, la situació de les potes, del cor i del cap, i com a resultat d'això el pergami s'arruga. La tensió natural de la pell determina la tensió de cada pàgina, de manera que quan el pergami s'escalfa, es refreda, s'humiteja o s'asseca massa, es

mou. En aquest sentit, els llibres estan molt vius. Els restau-rem aplicant-hi calor i una mica de pressió, per relaxar la pell, perquè pugui deixar anar els records traumàtics. *S'han de tractar com si fossin criatures vives, no pas apilar-los com els cranis d'un ossari. Exposant-los als elements els fem malbé.* El deshumidificador és una ajuda, però no és suficient.

El bibliotecari se m'acosta nerviosament. Al mig de la petita taula de treball, un llum d'escriptori penja sobre dos triangles de fusta que suporten les cobertes d'un manuscrit obert, gruixut i inflat d'aigua. Em trec l'abric i el deixo sobre la cadira que repenja a la paret. M'enretiro els cabells de la cara i els subjecto amb clips. Veient la ganyota que faig, les espatlles del bibliotecari s'encorben.

—Els primers plecsc formen part d'un llibre d'hores —diu—. Però l'estil canvia sobtadament aquí.

—Ha estat congelat. —*Mira com s'hi acumula l'aigua.*

—El van trobar a la neu. —En un gest de disculpa, juga amb els botons de puny.

—¿I no va pensar a enviar-lo directament al departament de conservació? Xavier, no m'hauria d'haver fet venir aquí.

Una exclamació mal sufocada li surt d'entre els llavis.

Mea culpa! Acota el cap.

—Sóc culpable de no haver buscat ajuda... Quan em va arribar aquest manuscrit, vaig quedar paralitzat per les dimensions de la tragèdia! No era capaç de pensar amb claredat, vaig quedar profundament colpit. Vaig resar durant una hora abans de poder reaccionar. Estava tan angoixat pel que havia trobat...

S'encongeix sota el tweed.

—Som els primers testimonis... —El bibliotecari allarga la mà i gira les pàgines del llibre. El dit nuós llisca fins a la cantonada més allunyada.— Aquest llibre ha sigut profanat. Brutalment! —lamenta el bibliotecari—. Van ser molt cruels.

Vine, mira, per allà on el van tallar el plec és d'un pergami diferent... —El bibliotecari observa el llibre amb els ulls mig closos i acosta el nas al manuscrit.— S'han emportat totes les pàgines excepte una!

Folis extrets a corre-cuita, fent servir eines modernes. Talls nets. Ens han deixat les restes d'una carnisseria. Una pàgina daurada, les altres arrencades. Un monyó rígid, monstruós, al cor del manuscrit.

—¿M'equivoco? —El bibliotecari amb veu entretallada.— ¿És grec, això? ¿Amagat sota l'or? ¿Potser m'he imaginat les lletres? Els meus ulls... Em falla la vista... Podries... ¿Pots dir-me què hi veus?

Un espectre. Amb prou feines visible a la pàgina.

M'hi acosto i observo amb més atenció.

¿És una alfa, això? ¿Una omega? ¿Lleugeres taques d'una cal·ligrafia reconeixible? ¿Sota una tipografia gòtica en llatí? Els meus ulls llegeixen àvidament, la boca oberta, noto que la llengua em pesa mentre ressegueixo les lletres. Parpellejo i torno a mirar. I llavors ho pesco. La prova definitiva: *Rex Illuminatus*. Un nom que vaig veure escrit per primera vegada al marge d'un llibre d'alquímia descobert a Londres el 1872, arran de la venda d'una casa de Kensington. El llibre va ser publicat a Leipzig, una reedició de *Sobre les grans pedres dels antics*, de l'alquimista alemany Basil Valentine, acompanyat d'unes il·lustracions al·legòriques titulades «Les dotze claus». Damunt de l'onzena clau un entusiasta de la matèria ha escrit «I així era la transmutació assolida per l'immortal Rex Illuminatus», amb una fletxa que assenyalava la màxima de Valentine: «Si et treus el vel de la ignorància dels ulls, contemplaràs el que molts han buscat i molt pocs han trobat». A la pàgina que tinc al davant ara, dreta al costat del bibliotecari de l'abadia, observo la seva firma amb pa d'or, pintada sobre els espectres de les lletres gregues. *Restes d'un palimpsest d'Illuminatus*. Una es-

criptura a sobre de l'altra. Com les petjades vermelles que un cérvol deixa en el fang humit. Paraules antigues, esblanqueïdes i mig oblidades, un túmul embolcallat d'or.

—Estàs molt blanca —diu el bibliotecari, i m'acosta una cadiira.

Arremanga't. Ajusta el llum de sobre la taula.

—Hem d'estabilitzar el pergamí.

Maleeixo el tremolor de la meua veu, la sequedat. Trec la càmera de la bossa. *Res de flaix. Limita't a captar el que hi ha. Recull-ho tot.*

—Picatrix vindrà i s'endurà el llibre al Departament de Conservació de la Universitat de les Illes Balears. S'haurà de deshidratar adequadament, allà tenim els mitjans per fer-ho.

A les vores daurades del llibre s'acumulen ventalls de floridura porpra i s'escampen com la pesta cap al cor de les lletres. Una sola illuminació, petita, amb text a sota, unes lleugeres marques a la pàgina, sota les lletres... Rúbriques mallorquines, fetes a l'illa. *Esriptura mig esvaïda. Pigments de verdet friable, aixecat en algunes zones recentment exposades a l'aigua, em cau l'ànima als peus. Humitat, força greu, el gel s'ha fos fàcilment.*

—Hi haurà paperassa: permisos, formalitats legals. Em quedaré aquí amb el manuscrit fins que tinguem els mitjans de transport adequats. Un cop l'haguem portat al nostre departament, tindrà accés permanent durant el període de conservació, i recorrerem a vostè perquè ens ajudi a documentar on i com es va trobar aquest llibre. No caldrà que se n'acomiadi, del llibre, encara que ens l'emportem. Quan haguem enllestit la feina, l'hi tornaran a portar.

Continuo la inspecció.

—Podríem trigar entre cinc o sis dies a eliminar la humitat... si no és que triguem més... —*Cremades a les vores del bloc de text, i cera... Cera d'abella... Sense sèu... Escampada per tota la*

vitella, o sigui que probablement estava guardat en una església o a casa d'una família rica. Infecció bacteriana aguda que deteriora l'enquadrernació de pell de xai... segle XVI, potser XVII, tapes de fusta, una de les quals trencada. Els ornaments de la sivella i la tanca indiquen període barroc, estampació daurada a la tapa... dibuixos minúsculs. Bifolis de pergamí, més antic, brunyit a banda i banda, reflexos daurats i tinta ferrogàllica... molt arrugat, els tanins del cuir de recobriment han tacat les primeres i les últimes pàgines del llibre. El lloc on estava guardat, fos quin fos, era obert i de condicions variables. Gelat a l'hivern i molt calent i humit a l'estiu. Hi falten les pàgines més valuoses, presumiblement robades. En definitiva, sospiro, un desastre.

Però confio en altres coses.

No li diguis a ell què és.

El nom em volta pel cap.